

یک دهه تکاپوی جاری سازی منشور توسعه فرهنگ قرآنی (1388-1398)

محوهای نشست خبری 27 اردیبهشت قائم مقام رئیس و دبیر شورای توسعه فرهنگ قرآنی

❖ سیاست‌ها و رویکردهای کلی ارائه مطالب در نشست خبری:

1. اعلام تلاش دبیرخانه برای اطلاع‌رسانی و شفاف‌سازی عملکردها و ارائه حجم وسیع فعالیت دبیرخانه شورا در مقیاس دیگر نهادها و دستگاه‌های قرآنی کشور
2. توضیح و تفکیک بین ماهیت دبیرخانه از ماهیت شورا و اینکه بسیاری از تکالیف متوجه صحن شورا است و دبیرخانه نقش پشتیبانی محتوایی داشته و دارای رأی برابر با سایر اعضا است.
3. هدایت مطالبات، از دبیرخانه به دستگاه‌ها که در شورا تصمیم‌گیر هستند و از اعتبارات کلان استفاده کردند.
4. هدایت مطالبات از انتظارات و تکالیف به کمیسیون‌ها و دبیرخانه‌های آنها که اختیار و اعتبار کافی دارند.

***

تصویب منشور و تأسیس شورای توسعه فرهنگ قرآنی نشانی از عزم متولیان نظام در ساحت مدیریت فرهنگ جامعه است تا طریق پرتوفیق اقامه کتاب خدا و دستیابی به جامعه‌ای متمسک به قرآن و عترت تسهیل شود. تأسیس این نهاد ملی راهبری، هدایت و حمایت فعالیت‌های قرآنی نقطه عطفی در عملکرد قرآنی نظام اسلامی به‌شمار می‌رود. لذا پس از انقلاب، شاهد دو مقطع: قبل از تصویب منشور و پس از تصویب منشور هستیم. لذا در دهه دوم اجرای منشور، برگزاری نشست خبری به شرح زیر پیش‌بینی شده است:

محور اول - تبیین مهمترین تلاشها و دستاوردهای شورا در دهه اول اجرای منشور

الف - تأمین و پشتیبانی نهادی

1. استقرار شبکه جاری‌سازی سیاست‌ها
2. ایجاد ردیف و صندوق مستقل اعتبارات اجرای منشور
3. ایجاد بستر حقوقی مدیریت جذب و هزینه اعتبارات دولتی امور قرآنی
4. برگزاری جلسات متعدد سیاستگذاری و هماهنگی در شورا و کمیسیون‌ها
5. ارتقای تشکیلات و ساختارهای قرآنی

ب- برون‌دادی

6. تعریف عملیاتی منشور در قالب اسناد راهبردی
7. طراحی و تصویب سیاستها و ضوابط
8. استقرار رویکرد قرارگاهی در امور شورا
9. ارتقای سطح مطالبات از جامعه قرآنی
10. سایر دستاوردها

محور دوم- اهمّ رویکردها و انتظارات دهه دوم اجرای منشور توسعه فرهنگ قرآنی

محور سوم- رؤس برنامه‌های سال 99 دبیرخانه شورای توسعه فرهنگ قرآنی

محور اول - تبیین اهمیت تلاش‌ها و دستاوردهای شورا در دهه اول اجرای منشور

مقدمه یک - جایگاه و نسبت ارکان سیاست‌گذاری و اجرا در مدل تقسیم کار ملی امور قرآنی

- شورا یک نهاد و دستگاه با یک هویت سازمانی مانند دستگاه‌های موجود نیست، بلکه یک کل متشکل از اجزا و متکامل با اعضای خود است و دارای هویتی برگرفته از کلیت اعضای خود است که ذیل شورای عالی انقلاب فرهنگی شکل گرفته است.

- هر دستگاه و نهادی بایستی جایگاه خود را در شبکه تقسیم کار ببیند. لذا باید نگاه دستگاهی به نگاه منظومه‌ای و راهبردی تبدیل شود.

- دبیرخانه شورا هر چند مسئولیت پیگیری کلیه امور شورا را بر عهده دارد ولی بین دبیرخانه و صحن شورا تفاوت وجود دارد.

- شورا در هر یک از حوزه‌های تخصصی به کمیسیون‌ها اختیار تام داده است و کمیسیون‌ها می‌توانند هر تدبیری را برای توسعه حوزه تخصصی خود به کار ببرند.

مقدمه دو

به منظور شفاف‌سازی و استفاده بیشتر افکار عمومی، دستگاه‌ها و رسانه‌ها فایل PDF چهار مجموعه از مستندات راهبری امور قرآنی کشور برای نخستین بار ارائه می‌شود:

- گزارش چهار ساله قرآنی کشور ⇐ نسخه پیش‌نویس این کتاب جهت ارائه نظرات تکمیلی همگان

- گزارش ده‌ساله اجرای منشور مبتنی بر وظایف شورا و دبیرخانه آن مندرج در منشور

- گزارش پایش و ارزیابی کمیسیون‌ها تا پایان 94

- گزارش نتایج هم‌اندیشی عملکرد شورا و کمیسیون‌ها در سال 96

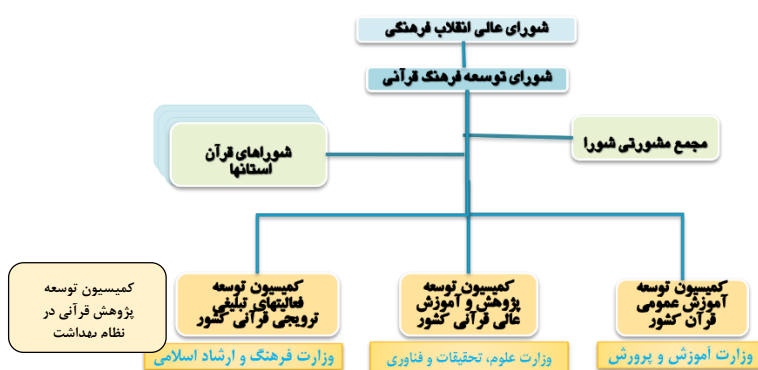
❖ الف - تأمین و پشتیبانی نهادی

1. استقرار شبکه جاری سازی سیاست‌ها

* نخستین اقدام شورا در تصویب تقسیم کار ملی قرآنی و سیاستگذاری کلان قرآنی کشور طراحی سازوکار کمیسیون های تخصصی و دبیرخانه های آنهاست. مبنای طراحی این سازوکار واگذاری مدیریت ستادی فعالیت های قرآنی به نهادهای اصلی متولی در کشور (وزارتخانه های میزبان کمیسیون) است.

* رویکرد ایجاد ساختار کمیسیونها در دولت، ایجاد نکردن ساختار جدید در عین بسط و تفصیل مأموریت های قرآنی است. مأموریت های جدید قرآنی به ساختارهای موجود کشور با افزایش بهره وری ابلاغ شد.

* برای ایجاد ساختار دبیرخانه ای این کمیسیونها تلاش های بسیار زیادی صورت گرفته و اکنون دو اداره کل و دو اداره در چهار وزارتخانه ایجاد شده است.

طبق مدل ساختار شبکه که بر اساس اسناد پشتیبان منشور شکل گرفته شبکه استراتژیک گروهی از سازمانها هستند که برای خلق ارزش در یک چیدمان مشارکتی همکاری می کنند و این ویژگی ها را دارند:

- ✓ استقلال اعضا از هم
- ✓ وجود یک مرکز استراتژیک در مرکز شبکه
- ✓ شکل گیری شبکه های خرد در درون ساختار شبکه
- ✓ ارتباط ارگانیک بین اعضای تشکیل دهنده شبکه با هم و دیگر اجزا از طریق مرکز استراتژیک

2. ایجاد ردیف و صندوق مستقل اعتبارات اجرای منشور

با حمایت مجلس شورای اسلامی از اجرای منشور در قوانین بودجه سنواتی و تصویب حمایت از اجرای منشور در قانون برنامه پنجم و احکام دائمی برنامه های توسعه و قانون الحاق برخی مواد به ضوابط مالی دولت (الحاقیه 2) - با پیگیری دبیرخانه این اعتبارات به موازات اعتبارات اختصاصی دستگاهها طراحی، جذب و توزیع شد.

سال	۸۹	۹۰	۹۱	۹۲	۹۳	۹۴	۹۵	۹۶	۹۷
مبلغ ردیف بودجه	۰/۵٪ اعتبار دستگاه	۰/۵٪ اعتبار دستگاه	۰/۵٪ اعتبار دستگاه	۴۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
میزان جذب اعتبار (میلیار تومان)	۵۰	۱۹۸	۰	۲۵	۱۰	۱۰	۱۵	۱۰	۱۸
حساب واریزی	دستگاه	دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی	صندوق مشارکت توسعه فرهنگ قرآنی						

* از سال 1395، پس از تصویب ایجاد صندوق مشارکت در شورای عالی، مدیریت و برنامه ریزی اعتبارات اجرای منشور از طریق ساختار صندوق انجام می شود.

اعتبارات دریافتی در طی سنوات گذشته بر اساس برنامه‌های پیشنهادی دستگاه‌ها به تفکیک جدول زیر بین متقاضیان توزیع شده که جدول جامع آن برای اولین بار اطلاع‌رسانی می‌شود:

اعتبار میلیارد تومان	دستگاه	
70	وزارت آموزش و پرورش	1
57	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	2
38	کمک به نهادهای قرآنی از طریق دبیرخانه شورای عالی	3
34	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	4
20	سازمان صدا و سیما	5
19	سازمان تبلیغات اسلامی	6
15	نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها	7
14	سازمان اوقاف و امور خیریه	8
11	مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه برادران	9
9	سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی	10
8	اتحادیه تشکلهای قرآن و عترت کشور	11
6	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	12
4	جامعه المصطفی العالمیه	13
4	نهادهای قرآنی دفتر مقام معظم رهبری	14
4	شوراهای قرآنی استانها	15
4	مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران	16
3	اتحادیه مؤسسات مردمی و تشکلهای قرآن و عترت کشور	17
3	جهاد دانشگاهی	18
2	دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم	19
2	سازمان بسیج مستضعفین	20
2	دبیرخانه شورای توسعه فرهنگ قرآنی	21
2	ستاد کل نیروهای مسلح	22
1	سازمان بسیج تهران بزرگ	23
1	سازمان بهزیستی کشور	24
1	وزارت ورزش و جوانان	25
1	بنیاد فرهنگی خاتم الاوصیاء (عج)	26
1	مرکز رسیدگی و هماهنگی امور مساجد	27
1	بنیاد شهید و امور ایثارگران	28
0.49	ستاد عالی کانونهای فرهنگی هنری مساجد کشور	29
0.46	قوه قضائیه	30
0.40	مدارس دینی اهل سنت	31
0.31	سازمان بسیج دانشجویی	32
0.30	وزارت اطلاعات	33
0.26	سازمان بسیج اساتید	34
0.19	اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانش آموزان کشور	35
0.18	سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	36
0.17	مجمع جهانی تقریب مذاهب	37
0.10	مجمع جهانی اهل بیت	38

39	ارتش جمهوری اسلامی ایران	0.09
40	سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران	0.09
41	وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح	0.09
42	انجمن خادمان قرآن کریم	0.07
43	کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	0.05
44	وزارت جهاد کشاورزی	0.02
جمع		3,398,093,819,200

3. ایجاد بستر حقوقی مدیریت جذب و هزینه اعتبارات دولتی امور قرآنی

تأمین بودجه و اعتباری یکی از نیازهای زیر ساختی برای اجرای یک فعالیت یا برنامه محسوب می شود. بنابراین در طرح پژوهشی پشتیبان مصوبه منشور، لزوم ایجاد دفتر نظارت بودجه برای شورای توسعه فرهنگ قرآنی به عنوان یک رکن از سه رکن اساسی شورا در نظر گرفته شده بود تا مأموریت و وظایفی مانند بررسی تطابق بودجه با سیاست‌های مصوب، بررسی نحوه تخصیص بودجه در عمل، اعلام موافقت یا عدم موافقت با بودجه سازمان‌ها به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و ارائه بازخورد به سیاست‌ها از طریق گزارش‌های کارشناسی را محقق کند. بخشی از این وظایف اکنون در صندوق مشارکت توسعه فرهنگ قرآنی و بخشی نیز در دبیرخانه شورا مستقر است.

ضرورت ساماندهی و ارتقای اعتبارات خاص قرآنی دستگاه‌ها و نهادها عبارتند از:

– کم‌بودن سرجمع ردیف‌های اعتبارات خاص قرآنی دستگاه‌ها و نهادها در قانون بودجه (حداکثر حدود یک‌سوم اعتبارات اجرای منشور است).

– فقدان انسجام، منطق و عدالت در میزان اعتبارات خاص قرآنی دستگاه‌ها و نهادها

– ضعف سازوکارهای پیشنهاد و تصویب ردیف‌های اعتبارات خاص قرآنی در دولت و مجلس

– امکان تحت‌الشعاع قرار گرفتن اعتبارات خاص قرآنی دستگاه‌ها با توجه به اعتبارات اجرای منشور

– ضرورت سیاست‌گذاری و نظارت شورا بر اعتبارات خاص قرآنی با استناد به وظایف آن مبنی بر ارزیابی و نظارت بر عملکرد دستگاه‌ها و نهادهای دولتی و غیردولتی و تدوین اولویت‌ها و جهت‌گیری‌های کلان بودجه فعالیت‌های قرآنی

– شفاف نبودن اعتبارات خاص قرآنی از میان اعتبارات عام فرهنگی اجتماعی دستگاه‌ها و نهادهای و ضرورت تصریح به آن در قانون بودجه

– ضعف شفافیت نظام تخصیص و هزینه کرد اعتبارات خاص قرآنی

– قابل توجه بودن اعتبارات عام فرهنگی اجتماعی و امکان جهت‌دهی آنها به سمت توسعه فرهنگ قرآنی

این مطلب در سال 98 در جلسه سوم ستاد هماهنگی و راهبردی اجرای نقشه مهندسی فرهنگی کشور در قالب مصوبه زیر تصویب شد و با **امضای معاون اول رییس جمهور** و رئیس ستاد در آذرماه ابلاغ شد:

«سازمان برنامه و بودجه کشور در اجرای مفاد بند یک شق (الف) ماده واحده وظایف و ترکیب اعضای ستاد هماهنگی نقشه مهندسی فرهنگی کشور (مصوبه جلسه ۷۴۸ مورخ 1393/3/27 شورای عالی انقلاب فرهنگی و به منظور تسریع و شفاف سازی مراحل اجرای اسناد راهبردی منشور توسعه فرهنگ قرآنی، موظف است با هماهنگی شورای توسعه فرهنگ قرآنی نسبت به یکسان سازی عناوین و محتوای برنامه‌ها و فعالیت‌های قرآنی دستگاه‌ها در لوایح بودجه سنواتی با مفاد اسناد راهبردی اقدام کند.»

4. برگزاری جلسات متعدد سیاست گذاری و هماهنگی در شورا و کمیسیون‌ها

5. ارتقای تشکیلات و ساختارهای قرآنی

در راستای فضای ایجاد شده متأثر از تصویب منشور و تشکیل شورای توسعه فرهنگ قرآنی، مؤسسات مردمی افزایش چندده برابری داشته اند و همچنین ساختارهای دولتی نیز با افزایش دو برابری به 14 اداره کل ارتقا یافته است::

- ☞ رشد کمی تعداد مؤسسات مردمی قرآنی (4 هزار مؤسسه)
- ☞ ایجاد اداره کل دبیرخانه شورای توسعه فرهنگ قرآنی
- ☞ تشکیل معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
- ☞ ایجاد مرکز پژوهش و آموزش عالی قرآنی در وزارت علوم
- ☞ احیای اداره کل قرآن، نماز و وزارت آموزش و پرورش
- ☞ ایجاد مرکز قرآن و عترت حوزه‌های علمیه کشور
- ☞ تشکیل مرکز امور قرآنی سازمان اوقاف و امور خیریه
- ☞ ایجاد مرکز قرآن و عترت وزارت بهداشت و درمان

❖ ب- پرونده‌ها

6. تعریف عملیاتی منشور در قالب اسناد راهبردی

با تکلیف مصوب مجلس شورای اسلامی در ماده 4 قانون برنامه پنجم توسعه، طی بیش از شش سال مطالعه و تلاش سه سند راهبردی برای اجرای منشور تدوین و در شورا تصویب شده است:

- 1- سند راهبردی توسعه آموزش عمومی قرآن کشور
  - 2- سند راهبردی توسعه پژوهش و آموزش عالی قرآنی کشور
  - 3- سند راهبردی توسعه فعالیت‌های تبلیغی ترویجی قرآنی کشور
- همچنین برنامه‌های جامع ذیل اسناد راهبردی در حال تدوین و تصویب است که تا کنون اسناد زیر نهایی شده است:

- ☞ طرح ملی حفظ قرآن کریم
- ☞ برنامه جامع قرآن و فضای مجازی
- ☞ برنامه جامع قرآن و بین الملل

7. طراحی و تصویب سیاست‌ها و ضوابط مهم‌ترین مصوبات:

- ☞ نحوه و ترتیبات تقسیم مأموریت‌ها و وظایف قرآنی دستگاه‌ها
- ☞ اسناد راهبردی اجرای منشور توسعه فرهنگ قرآنی و طرح‌های جامع آنها
- ☞ واگذاری مسئولیت پیگیری امور شورا در استان‌ها و شهرستان‌ها به شورای فرهنگ عمومی
- ☞ آیین‌نامه تشکیل هیئت رسیدگی به امور مؤسسات فرهنگی قرآن و عترت
- ☞ اهداف آموزش عمومی قرآن کشور
- ☞ آیین‌نامه ضوابط ارزیابی قاریان و مدرسان قرائت قرآن کریم
- ☞ ادغام اتحادیه‌های قرآنی تشکل‌ها و مؤسسات قرآنی
- ☞ ضوابط شمول تحصیل رایگان حافظان کل قرآن در دانشگاه‌ها در 9 سال گذشته
- ☞ دستورالعمل‌های اجرایی هزینه اعتبارات منشور در سال‌های 1390 تا 1394
- ☞ اساسنامه صندوق مشارکت توسعه فرهنگ قرآنی
- ☞ طراحی و تصویب کلیات شاخص‌های توسعه فرهنگ قرآنی

8. استقرار رویکرد قرارگاهی در امور شورا

شورای توسعه فرهنگ قرآنی در اجرای منویات مقام معظم رهبری مبنی بر لزوم فعالیت قرارگاهی شورای عالی انقلاب فرهنگی، از ابتدای شکل‌گیری خود همت خود را صرفاً در بعد سیاستگذاری کلان خلاصه ننموده و همواره تلاش نموده علاوه بر حفظ جایگاه راهبردی خود، در حوزه ساماندهی دستگاه‌ها، نظارت، سنجش و پایش فعالیت‌های قرآنی، اثرسنجی و پیامدسنجی اهداف و وظایف شورای توسعه فرهنگ قرآنی را پیگیری، رصد و عملیاتی نماید. برخی از نمونه این فعالیت‌ها عبارتند از:

1. تشکیل هیئت پایش و ارزیابی عملکرد فعالیتهای قرآنی دستگاهها و نهادهای در سال‌های 93 و 94
2. تشکیل ستاد راهبردی طرح ملی حفظ قرآن
3. تشکیل هیئت رسیدگی امور مؤسسات قرآن و عترت با محوریت ادغام اتحادیه های قرآنی
4. تلاش در مسیر جذب و تخصیص اعتبارات و نظارت بر هزینه‌کرد آنها

9. ارتقای سطح مطالبات از جامعه قرآنی

از جمله ثمرات تصویب منشور توسعه فرهنگ قرآنی، ایجاد نگاه راهبردی در مسئولین نسبت به قرآن و شبکه سازی ظرفیتهای مردمی است که نتیجه آن بروز تحول در فعالیتهای قرآنی کشور از استطراد به استقلال و خروج از حاشیه‌نشینی و سایه‌داری فعالیت‌های فرهنگی است. متأثر از این فضا، سطح مطالبات و انتظارات جامعه از متولیان امور قرآنی فزونی یافت به گونه‌ای که رهبر معظم انقلاب در فرمان رمضانیه خود در تاریخ 1390/5/11 در جمع فعالان قرآنی فرمودند:

«من قبلاً گفتم که در کشور ما حداقل باید یک میلیون نفر حافظ قرآن باشند - حالا یک میلیون که عدد کمی است نسبت به این جمعیتی که ما داریم - اما حالا چون دوستان الحمدلله یک مقدماتی فراهم کرده‌اند، کارهایی را مشغول شده‌اند و دارند برنامه‌هایی را فراهم می‌کنند برای اینکه انشاءالله حفظ راه بیفتد، ما هم امیدمان بیشتر شده و به جای یک میلیون، می‌گوئیم انشاءالله ما باید ده میلیون نفر حافظ قرآن داشته باشیم.»

10. سایر دستاوردها

1. ارتقای جایگاه قرآن در برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری فرهنگی، سیاسی و اجتماعی و تعالی نگاه به قرآن به عنوان یک امر مهم و راهبردی
2. تولید و ترویج ادبیات راهبردی نظام توسعه فرهنگ قرآنی
3. ارتقای سطح نگرش به فعالیتهای قرآنی از تأکید نامتوازن بر حوزه آموزش عمومی و تبلیغ و ترویج به توجه متوازن به سایر حوزه‌ها به ویژه نظام سازی قرآنی
4. تقویت نقش مردم و نهادهای مردمی در توسعه فرهنگ قرآنی
5. ارتقا و استقلال جایگاه فعالیت‌های هنری، رسانه‌ای و فرهنگی قرآنی
6. کاهش موازی‌کاری‌های نامطلوب برخی فعالیت‌های قرآنی
7. توسعه برنامه‌های حفظ قرآن کریم با محوریت طرح ملی حفظ قرآن کریم
8. ابتنای سیاست‌گذاری بر مطالعه و پژوهش شایسته

1. تدوین گزاره‌های قرآنی هادی سیاست‌های کشور
2. تدوین مبانی و الگوی مطلوب سبک زندگی از دیدگاه قرآن کریم
3. رصد و آسیب شناسی قرآنی نظام‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی کشور و ارائه راهکارهای اصلاحی
4. تبیین شاخص‌های مطلوب قرآنی + شناسایی شاخص‌های موفقیت نظام قرآنی
5. ارزیابی، آسیب‌شناسی و نیازسنجی تولید و عرضه محصولات قرآنی جهت مخاطب کودک و نوجوان
6. فرامدل برنامه‌ریزی بر اساس شورای توسعه فرهنگ قرآنی
7. شناسایی چالش‌ها و موانع تحقق اهداف و سیاست‌های منشور
8. طراحی مدل حکمرانی نظام توسعه فرهنگ قرآنی

11. برخی چالش‌ها و تهدیدها

- ضعف در تربیت و جذب نیروهای کارآمد علمی و فرهنگی برای فعالیت در امور قرآنی
- ضعف نهادهای متولی در تولید دانش قرآنی مورد نیاز علوم انسانی قرآن بنیان، نظام سازی قرآنی و بازآفرینی تمدن مطلوب قرآنی
- پایین بودن نرخ دانش مطلوب مدیران امور قرآنی از وضعیت فرهنگی کشور
- فقدان دانش و مهارت تخصصی در کشف مضامین قرآنی و توزیع آثار هنری رسانه ای قرآنی
- ناکارآمدی نیروی انسانی متولی نظام رسمی آموزش عمومی قرآن کشور
- نبود سامانه‌های اطلاعاتی لازم برای تقویت پشتوانه تصمیم‌سازی
- ضعف تعامل و جایگاه نظام قرآنی کشور در نظام فرهنگی

محور دوم - اهمّ رویکردها و انتظارات دهه دوم اجرای منشور توسعه فرهنگ قرآنی

ارتقای ایران به کشوری توسعه‌یافته با هویتی اسلامی - انقلابی، در گرو عزم ملی و اراده هماهنگ مدیران ارشد نظام برای توسعه فرهنگ قرآنی است. فرهنگی که باید متأثر از قرآن و حاکم بر بینش‌ها، نگرش‌ها و رفتارهای فردی و اجتماعی بوده و در کلیه سطوح سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی نظام جمهوری اسلامی جاری باشد. لازمه این ارتقا، حرکت در مسیر فرهنگ‌سازی و احیا و تداوم افق بلندنظام‌سازی قرآنی با حضور و هدایت مؤثر مدیرانی با اندیشه‌ای بلند، هم‌متی عالی و عزمی انقلابی در عرصه مجاهدت فرهنگ قرآنی است.

با این نگاه مهم‌ترین رویکردها و انتظارات در دهه دوم اجرای منشور به شرح زیر اعلام می‌شود:

1. افزایش سرعت حرکت در مسیر فرهنگ‌سازی و نظام‌سازی قرآنی در دهه دوم - به‌ویژه در راستای تأکیدات مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب و بیانات رمضانیه امسال
2. مرجعیت و محوریت اسناد راهبردی اجرای منشور توسعه فرهنگ قرآنی و طرح‌های جامع ذیل آنها بر تمام فعالیت‌های قرآنی؛ مطالبه مستمر از کمیسیون‌ها و سایر مجریان مصوبات جهت اجرای اسناد
3. کاهش تصدی‌گری دولتی و ابتدای واقعی فعالیت‌های قرآنی بر بخش مردمی
4. تحول‌گرایی و نواندیشی و روزآمدی
5. افزایش مشارکت و نقش‌آفرینی رسانه‌ها از دستگاه‌ها و نهادها و ایفای نقش واسط در ارائه مطالبات مردمی
6. اجرای مصوبه یکسان سازی عناوین و محتوای برنامه‌ها و فعالیت‌های قرآنی دستگاه‌ها در لوائح بودجه سنواتی با مفاد اسناد راهبردی

📌 یادآوری برخی الزامات و عوامل کلیدی موفقیت نظام توسعه فرهنگ قرآنی

- تداوم حمایت مجلس شورای اسلامی، ریاست جمهوری و هیأت دولت از عملیاتی شدن منشور توسعه فرهنگ قرآنی
- توجه جدی مسئولان دولتی به وظایف ذاتی شان در امور قرآنی و پرهیز از غفلت و فرافکنی و احساس مسئولیت جدی نسبت به کاستی در این حوزه‌ها
- توجه جدی فعالان قرآنی به مخاطب‌شناسی و کیفیت‌بخشی به محصولات قرآنی (کالاها و خدمات)
- تدوین و اجرای اسناد راهبردی اجرای منشور در حوزه‌های آموزش عمومی، تبلیغ و ترویج، پژوهش و آموزش عالی قرآنی کشور و ارائه برنامه عملیاتی هر حوزه و عزم جدی دستگاه‌ها برای اجرای آنها
- همگرایی و همکاری جامعه فعالان قرآنی کشور برای تحقق اهداف منشور
- نهادینه شدن پرداختن به قرآن در نظام مهندسی و مدیریت فرهنگی کشور (جایگاه و پشتیبانی لازم)
- نظارت هوشمندانه بخش مردمی و مجلس شورای اسلامی بر اجرای منشور توسعه فرهنگ قرآنی، فعالیت‌های کمیسیون‌های تخصصی و شورای توسعه فرهنگ قرآنی
- توجه به تحول نیروی انسانی دست‌اندرکار آموزش قرآن در آموزش و پرورش و تأمین برنامه و پشتیبانی مالی آن به صورت ویژه توسط نظام و اعمال ضوابط تشویقی و تنبیهی برای توانمندسازی بدنه آموزش و پرورش در آموزش قرآن

- برنامه‌ریزی ملی برای تأمین سرانه فرصت کافی در نظام آموزشی و فرهنگی کشور برای پرداختن جامعه به قرآن (بالا بردن سهم زمانی آموزش و تبلیغ قرآن)

- توجه جدی فعالان قرآنی به خلوص نیت، خودسازی و پرهیز از زخارف دنیا

- توجه جدی حوزه‌های علمیه به ضرورت ایجاد هسته برنامه‌ریزی عملیاتی برای تحول قرآنی در برنامه‌های آموزشی و تبلیغی روحانیت

- اهتمام جدی مدیران ارشد دستگاه‌های عضو شورای توسعه فرهنگ قرآنی به شرکت در جلسات این شورا و کمیسیون‌ها و مشارکت در تصمیم‌سازی، تصمیم‌گیری و اجرای مصوبات

📌 لزوم تداوم و بهبود رسانه‌های قرآنی با تأکید بر جریان‌سازی اجرای اسناد راهبردی منشور

رسانه‌ها وظیفه حراست از محیط را بر عهده دارند؛ آنها باید با ایجاد همبستگی میان اجزای جامعه، در پاسخ به نیازهای محیطی، مسئولیت انتقال میراث اجتماعی از نسلی به نسل دیگر را برعهده گیرند. رسانه‌ها هم حرکت و پویایی و نشاط را تقویت و تولید می‌کنند و هم رخوت، تنبلی و سستی را. از یک سو احساس‌های عاطفی، محبت و صداقت را بر می‌انگیزند و از سوی دیگر، احساس زشتی، دشمنی، بی‌اعتمادی، دروغ و خشونت را زنده می‌کنند. این کارکرد، به طور طبیعی موجب پیدایش تضادهای درونی و رفتاری در مقیاس فردی و اجتماعی می‌شود.

بر این اساس برخی انتظارات را می‌توان مطرح کرد:

1. طراحی اصول و سیاست‌های اطلاع‌رسانی امور قرآنی کشور در سه بخش توسعه انس عموم با قرآن؛ اطلاع‌رسانی فعالیت‌های قرآنی به فعالان قرآنی و بخش‌های قرآنی؛ نظام‌سازی قرآنی

- طراحی سند اطلاع‌رسانی امور قرآنی کشور
  - تدوین برنامه ارتقای اطلاع‌رسانی قرآنی با تعامل با کارگروه قرآن و رسانه
  - شبکه‌سازی خبرنگاران سرویس‌های قرآنی
- 2. جریان‌سازی رسانه‌ای برای تحول در فعالیت‌های قرآنی جهت استفاده و زمینه‌سازی برای خط‌مشی‌گذاری قرآنی**

- برگزاری نشست‌های تخصصی تحلیلی و چالشی
  - اجرای مصاحبه‌های تخصصی با فرهیختگان
  - دعوت از صاحب‌نظران میان‌رشته برای طرح و بررسی موضوعات
  - اجرای مناظره‌های تئوریک و بنیادین یا امور اجرایی قرآنی
- موضوعاتی که می‌تواند به آنها پرداخته شود: آسیب‌شناسی فرایندها و فعالیت‌های فعلی امور قرآنی، آسیب‌شناسی ساختارهای امور قرآنی و بخش‌های قرآنی دستگاه‌ها، ارزیابی و تحلیل سیاست‌های کلان و خرد قرآنی کشور، ارزیابی وضعیت اجرایی شدن مصوبات شورای توسعه فرهنگ قرآنی، تبیین و تحلیل سوابق و تجارب فعالیت‌های قرآنی سایر کشورها جهت الگوگیری، ارزیابی و سنجش سالانه فعالیت‌های قرآنی دستگاه‌ها، بخش مردمی یا استان‌ها.

محور سوم- رئوس برنامه‌های سال 99 دبیرخانه شورای توسعه فرهنگ قرآنی

1. پیگیری اجرایی سازی و نظارت بر اسناد سه گانه راهبردی اجرای منشور توسعه فرهنگ قرآنی (آموزش عمومی، تبلیغ و ترویج و پژوهش و آموزش عالی قرآنی)
2. تدوین کتاب سال قرآن جمهوری اسلامی ایران
3. تهیه و تنظیم گزارش‌های نظارت و ارزیابی اجرای مصوبات
4. بازنگری و انتشار مجموعه مطالعات علمی و اسناد کارشناسی دبیرخانه
5. پیگیری اجرای مصوبه ستاد هماهنگی مهندسی فرهنگی مبنی بر هماهنگی محتوایی برنامه‌ها و فعالیتهای لوایح بودجه قرآنی دستگاهها با اسناد راهبردی منشور
6. اجرای مطالعات خرد وضعیت‌سنجی مصوبات و شناسایی نیازها، محدودیت‌ها و موانع توسعه فرهنگ قرآنی
7. پیمایش ملی شاخص انس جامعه با قرآن کریم
8. تحلیل نهادی فعالیت های قرآنی در دستگاهها و نهادهای کشور و ارائه الگوی مطلوب
9. برنامه‌ریزی پایش و ارزیابی عملکرد قرآنی کمیسیون‌ها و نهادها
10. امور اجرایی صندوق مشارکت توسعه فرهنگ قرآنی و کمیته تخصیص صندوق

اهم اقدامات سال گذشته دبیرخانه

1. اخبار مربوط به اعتبارات و آخرین مصوبات آن با محوریت حفظ و مؤسسات
2. تشکیل کارویژه کرونا و مؤسسات قرآنی
  - طرح مسئله در مجمع مشورتی و ارائه چند پیشنهاد: 1- احیای مجدد کارگروه حمایت از مؤسسات کمیسیون تبلیغ و ترویج 2- واگذاری مسئولیت حمایت از مؤسسات به هیئت هماهنگی صدور مجوز 3- پیگیری موردی این مسئله توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
  - طرح مسئله در جلسه شورای توسعه فرهنگ قرآنی و تصویب تشکیل یک کمیته در دبیرخانه
  - تشکیل کمیته در دبیرخانه و پیگیری راهکارهای جبران خسارات مؤسسات و پرداخت حمایت ها
  - اهتمام صندوق مشارکت برای اختصاص سهم مناسبی از اعتبارات سال 98 به مؤسسات:
    - ☞ 2 میلیارد تومان اعتبار برای توزیع از طریق استانها توسط وزارت ارشاد
    - ☞ 3 میلیارد اعتبار به اتحادیه مؤسسات
    - ☞ 3 میلیارد اعتبار به اتحادیه تشکلها
    - ☞ بخشی از 5 میلیارد اعتبار به ستاد راهبری طرح ملی حفظ از طریق سازمان اوقاف
3. یک گام تا نهایی شدن شاخصها
4. یک قدم تا ادغام اتحادیه ها
  - بعد از مشکلات ایجادشده در سال 97، با تدبیر دکتر عاملی رئیس شورا در مرداد 98 ضمن اعلان بیانیه دبیرخانه شورا موضوع پیگیری ادغام دو اتحادیه تا رسیدن به نتیجه به هیئت رسیدگی به امور مراکز فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد واگذار شد.
  - تا پایان سال جلسات متعددی در آنجا با حضور همه ذی‌نفعان تشکیل شد.
  - در نهایت قرار شده در خرداد امسال مجمع مشترک عمومی دو اتحادیه با شرکت 300 نماینده از هر طرف تشکیل شود.
  - با توجه به شرایط بحرانی کرونا طبعاً نباید انتظار تشکیل این مجمع را تا صدور مجوز از سوی ستاد کرونا داشته باشیم. اما این نباید باعث شود اصل مسئله به فراموشی سپرده شود.
5. تمهید طراحی و بازمهندسی وظایف و ماموریت‌های قرآنی دستگاهها در اجرای مصوبه ستاد مهندسی
6. انتخاب دبیرکل شورای عالی آ.پ. نقطه عطف آموزش عمومی قرآن
7. بازطراحی برنامه ها و رویدادهای قرآنی با بهره مندی حداکثری از فضای مجازی و احیای کارگروه قرآن و فضای مجازی
8. تدوین برنامه جامع راهبری مؤسسات قرآنی و حمایت از آنها
9. پیگیری اجرای اسناد راهبردی
  - شناسنامه اقدامات به همراه پروژه‌های ذیل آنها در قالب برنامه یک‌ساله برای سند تبلیغ و ترویج در سال گذشته نهایی شده است.
  - کمیسیون آموزش موفق شد بعد از دو سال در نهایت شناسنامه اقدامات را در کارگروه ها و کمیسیون تکمیل کند. ان‌شا... در مرحله بعد باید دستگاه متولی را تعیین و ابلاغ کرده و برنامه سالانه را مشخص کند.
  - کمیسیون پژوهش هم در مرحله تدوین شناسنامه اقدامات است.